

Ljubljana, 5./VIII. 1922. — II./31.

Emil D. Stefanović
lastnik in odgovorni urednik.

Delavsko časopisje je važno orožje v razrednem boju!

Zato je dolžnost vsakega sodruha, da časopis širi, ga naroči in — plača!

Zbirajte nove naročnike!

Nabirajte za tiskovni sklad!

Sirite »Delavske Novice«!

„Delavske Novice“, Ljubljana, Turjaški trg 2.

Prva obletnica zakona o zaščiti države.

3. avgusta je minulo 1 leto, od kar je reakcija in brezobzirno izkoriščanje delovnega ljudstva, mest in vasi uzakojeno s sprejetjem zakona o zaščiti države.

Teror med vojno in do »Obznane«.

Odkrita diktatura buržuazije — ali bel teror — je oblika vladavine, h kateri se buržuazija kaj rada zateka, da protiprirodno, brezobzirno pospeši nagomiljanje kapitala na račun delavskega razreda in delovni naroda sploh ter da poveča izkoriščanje delavnih mas.

Proletariat in delovno ljudstvo Jugoslavije niso le enkrat občutili na svojem vratu koščene roke buržuazne diktature, belega terorja.

Proletariat in delovno ljudstvo Slovenije, Hrvaške in Slavonije, Bosne in Hercegovine, Vojvodine ter Dalmacije je stiskala, vrhu nacionalno - imperialističnih verig nemško-madžarske gospode na Dunaju in v Pešti, krvava rabljava roka buržuazije za časa svetovne vojne, ki so jo podpirali v veliki večini tudi socialno-demokratski voditelji celih 5 let.

Srbsko delovno ljudstvo je vrhu težkega vojnega režima svoje buržuazije, prenašalo neverjetna nasilstva štiritletne okupacije avstrijskih, madžarskih, nemških in bolgarskih buržuazno-imperialističnih čet.

Po razpadu reakcionarne trdnjave v Evropi, nemške in avstro-ogrske monarhije, in po sklepu »mirovnih« pogodb je upal proletariat in delovni narod Jugoslavije za hip, da bo osvobojenje, ujedinjenje ter konec vojske — prineslo delovnemu ljudstvu tudi konec stradanja in splošnega obubožanja delavskega razreda. Pričakovali smo, da dobimo najenostavnejše človeške pravice, katere so nam bile odvzete z nasiljem v petletni vojni.

Pričakovalo se je, da kmet, poljedelec dobi zemljo, ki jo obdeluje v potu svojega obraza; upali smo, da bo delavcu omogočeno in zavarovano človeka vredno življenje v delu, v boleznih, brezposelnosti in starosti.

Razredno zavedni proletariat, ki je že pred vojno, posebno pa po vojni opozarjal na nevarnost mišljenja nekaterih soc. demokratskih voditeljev, ki so upali potem podpiranja belega terorja pridobili za proletariat par drobtin, je že leta 1919 dokazoval delavstvu, da si more samo potom svojih razredno zavednih organizacij in proletarskih akcij priloževati človeške svobode in najenostavnejša državljanska prava, izboljšanje delovnih pogojev.

In proletariat je s svojim zdravim instinktom to razumel. Obsodil je ministerializem soc. demokratskih voditeljev in kljub terorju tedanje (demokratsko - socialistične) vlade je vodil

»DELAVSKE NOVICE«:

posamezna številka stane 3 K
za SHS mesečna naročnina 12 K
za inozemstvo meseč. naroč. 20 K
Za Ameriko letna naročnina 2 Dol.

Vsled povišanih poštnih stroškov smo morali list za inozemstvo podražiti. Upravništvo.

pogumno in organizirano borbo za človeške svobode, za ljudsko pravo, za osvobojenje proletariata od brezobzirnega, neomejenega izkoriščanja ter za novo družbo brez parazitov in izkoriščevalcev.

Rezultati tega dveletnega progresivnega boja so se jasno pokazali na gospodarskem polju. Močne, zavedne, ujedinjene strokovne organ., združene v Centralnem strokovnem svetu v Beogradu, so združevale čez četr milijona strokovno organiziranega delavstva.

Na političnem polju so se rezultati pravičnega proletarskega gibanja pokazali pri volitvah in konstituantu, kamor je delavno ljudstvo poslalo okoli 60 proletarskih in preko 120 kmečkih zastopnikov.

Tako sestavljena konstituanta bi omogočila likvidacijo dotakratnega brezzakonja in belega nasilja ter samovolje oblastnih organov — če bi ona ohranila svoje dostojanstvo ter očevala svojo legitimno (zakonsko) suverenost (neodvisnost). Ali zgodilo se je baš obratno.

»Obznana.«

Zgodilo se je to, na kar so v volilni borbi opozarjali široke mase razredno zavedni proletarci: buržuazija je pri prvi priliki izigrala svojo »demokracijo« in se pokazala v celi svoji grabežljivi nagoti.

Vladajoča buržuazija je ob otvoritvi konstituante izdala preslovečo »Obznano« in na protizakonit način stavila delavski razred in njegove organizacije izven zakona. To ji je omogočilo po teptati suverenost konstituante in izločiti iz svoje sredine 50 poslancev hrvaške republikanske seljačke stranke, ki se jim je pridružilo pozneje še 10 poslancev hrvaške buržuazije.

Velika brezposelnost delavstva, a tudi izdajalsko držanje socialističnih voditeljev, ki so ravno v tem času najbrezobzirnejše napadali, ne buržuazno diktaturo, ampak proletarsko demokracijo, onemogočila je proletariatu večji organizirani odpor v obliki akcij mas.

Razen tega je bila relativna večina konstituante vsled neodločnega držanja malomeščanskih kmečkih poslancev v stanju, da potepta suverenost konstituante popolnoma.

»Obznana« je proletariatu Jugoslavije odvzela skoro vse pridobitve dveletnega boja njegovih organizacij: 8-urni delovnik je izigravan, strokovne organizacije so zaprte, da celo konzumne in druge zadruge zatvorjene, cela vrsta delavcev v zaporih in izgnanstvu, zniževanje mezd in plač je na dnevnem redu, često odločuje samovolja posameznih policijskih organov nad usodo delavca, itd.

To nasilje je bilo toliko težje, ker je prihajalo ravno v času konstituante, od katere je ljudstvo pričakovalo vsaj neznatno konsolidacijo.

Ampak apetit vladajoče buržuazije je rasel vzporedno z neodločnim dr-

žanjem socialdemokratov in ostalih zastopnikov malomeščanstva. Ampak njenemu apetitu je bil postavljen jez v 60-članski, močni proletarski opoziciji, ki je iz parlamentarne tribune razkrivala namene in cilje vladajoče buržuazije.

Vladajoča buržuazija je komaj čakala prilike, da se iznebi te neljube opozicije.

Kot naročen je to priliko dal vidovdanski atentat, ki ga je celi razredno-zavedni proletariat obsodil kot individualni teror, kot nemarksističen akt, ki daje buržuaziji v roke težko orodje, a v proletariatu vzbuja kriva upanja, da je mogoče voditi borbo potom individualnih akcij.

Poznejši proces je jasno pokazal, da organizirani proletariat kot stranka ni imel nobene zveze s tem atentatom. In čeprav je to bilo že pred procesom jasno; ker program in taktika stranke sta bila že pred procesom izdana v tisku javno in v tem programu in taktiki se obsojajo vsi teroristični individualni akti, kakor protimarksistični, kakor izraz malomeščanskega anarhističnega ali socialrevolucionarskega mišljenja. Ali vkljub temu je v zela vladajoča buržuazija 60 proletarskim poslancem mandate. To — tudi v zgodovini vseh buržuaznih »demokratičnih« parlamentov — nezaslišano protiparlamentarno dejanje se je izvršilo s sprejetjem

Zakona o zaščiti države.

S tem zakonom je buržuazija uzakonila svojo reakcionarno politiko in svoje neograničeno izkoriščanje delovnega ljudstva.

Strahota tega zakona, ki je v začetku izvajanja nadkrilil vse dosedanje težke izkušnje proletariata pred vojno in po vojni, so vsem delavcem še v živem spominu. Buržuazija ne bi bila v stanju izpeljati vseh nasilij, da ji niso pomagali socialpatriotje, ki so deloma celo glasovali za ta zakona, ta slava gre slovenskim narodnim socialcem, če se tudi hočejo sedaj oprati tega protidelavskega čina s tem, da predlagajo ukinjenje tega zakona, a na drugi strani so socialdem. razen buržuazije imeli trenutno največjo korist od tega zakona, ker so iz rok policije sprejemali zaplenjeno imovino in organizacije proletarskega razreda.

Posledice tega zakona so za proletariat danes ob prvi obletnici jasne: Delavski razred je stavljen izven zakona, njegove politične organizacije so razpuščene in prepovedane. Odvzeta je možnost svobode govora njihovim predstavnikom. Odvzeta je svoboda tiska katero si je izvojeval v dolgoletnih borbah in ki je unešena v ustavo, pri kateri so njegovi predstavniki agilno sodelovali. Strokovne organizacije so padle na desetino članstva pred »Obznano«, Delavske mezde in plače so zaozdale za neznosno druginjo življenjskih potrebščin, druginja raste od dneva do dneva; zaščita delavstva je ostala na papirju; zakon o 8-urnem delavniku je poslabšan; pravica štrajka ukinjena za cele kategorije; v delavskih institucijah bolniške blagajne, itd. itd. se jemlje delavstvu ena pravica za drugo itd. itd.

Toda bilanca tega zakona za buržuazijo je le v eni točki aktivna: To je v pogledu brzega naraščanja profitov. V industriji je zavladala oblika ekstraprofitov. Nenasitna, verižniška buržuazija triumfira gledajoč svoje gospodarske bilance ali tudi naprednejši del

buržuazije sam sumi v stalnost te trenutno dobre bilance, ker jasno je, da je eno leto režima zakona o zaščiti države samo poglobilo splošno nacionalno, politično, gospodarsko in finančno krizo jugoslovanske družbe.

Danes po enem letu režima zakona o zaščiti države, po enem letu uzakojene reakcionarne epohe (doba) je vsak dan bolj jasno, celo buržuaziji sami, da reakcionarna epoha ne more večno trajati, ker so se v tej dobi notranja nasprotstva v družbi le poostrihla. Zaman skuša vladajoča buržuazija idejo narodnega jedinstva — ki je bila nositeljica revolucionarne periode po razpadu avstro-ogrske monarhije — pretvoriti v krinko za vladajoči imperijalizem, za vladajočo reakcijo.

Zaman so vsi poskusi reakcije za izboljšanje valute; zaman skuša uravnovesiti proračun potom novih posrednih in neposrednih davkov. Zaman so vsi poskusi ozdraviti finance potom notranjih in inostranskih posojil. Zaman je skušala buržuazija z razpustom železničarskih strokovnih organizacij zmanjšati stroške za promet.

Zaman skuša buržuazija udušiti organizirano borbo proletarskega razreda.

Rezultati zakona o zaščiti države so popolnoma drugačni, kakor si jih je želela vladajoča buržuazija.

Stranke, grupe in plemena, ki so prva tri leta še manifestirala za narodno jedinstvo, danes zavračajo frazo narodnega jedinstva kot krinko imperializma hegemonije vladajoče buržuazije. Ideja federativnega ujedinjenja vseh Jugoslovanov in balkanskih narodov in samoodločba vseh jugoslovanskih balkanskih plemen osvaja najširše sloje balkanske družbe.

Valuta je v enem letu padla za več, kot preje v poldrugem letu.

Državni primanjkljaj se povečuje. Državni dolgovi so narasli na 120 milijard kron in znašajo na vsako dušo v Jugoslaviji 10.000 K. Druginja je narasla za 100 do 150%. Nezadovoljnost širokih ljudskih mas je narasla najmanj za ravno toliko odstotkov. Osirnašenje delovnega ljudstva raste v isti meri, kakor rastejo ogromni profiti par denarnih magnatov.

Na polju zunanje politike sledi neuspeh neuspehu.

Poskus uničiti delavski razred in njegovo organizirano borbo — se je pokazal za absurden (nesmiseln), za neizpolnjivo, pobožno željo buržuazije. Kapitalistična proizvodnja sloni na delavskemu razredu. Razredna borba je gonilna sila današnjega gospodarsko-političnega sistema.

Vsak poskus, zlomiti delavski razred, je istoveten s poskusom, razrušiti temelje produkcije. Dokler vlada kapitalistični sistem produkcije, ne more nobena sila trajno zadušiti pokreta delavskega razreda.

A temne, fevdalno-nazadnjaške sile in ustanove, na katere se naslanja današnja reakcija, so ostanki preteklosti in železni zakon razvoja človeške družbe bodo s to staro fevdalno šaro pometli, kakor se je to zgodilo v razvitih evropskih državah.

Zavest, da je samo z organizirano borbo mogoče varovati državljanske pravice in svobodščine proletar. ter se braniti pred povečanjem izkoriščanja, je danes v proletariatu močnejša nego kdaj prej.

Enotna fronta proletariata v strokovnih organizacijah se obnavlja. Naprimo vse sile, da se čimpreje vstvari!

Proletariat kot razred ne more izgubiti ničesar v borbi za svoje pravice. On more samo pridobiti. A če poedinci trpé nasilja, so ta nasilja lažja, če pomislimo, da so to žrtve, ki jih prinašamo za svobodo in pravico teptanih in za boljše ureditev človeške družbe.

Danes ob črni obletnici bolj kakor kdaj prej se bori proletariat Jugoslavije za te zahteve:

Za, v ustavi zajamčena, a po zakonu o zaščiti države ukinjena, najenostavnejša državljanska prava in svobode.

Za samoodločbo balkanskih plemen in narodnih manjšin.

Za ljudsko suvereniteto, za svobodo tiska, zborovanja, združevanja in govora.

Za pravo stavke in za otvoritev strokovnih organizacij.

Za 8-urni delavnik, za stvarno zaščito in zavarovanje delavstva, mest in vasi.

To so prava, ki so protustavno proletariatu odvzeta z zakonom o zaščiti države.

V boj za zopetno osvojitve teh pravic!

Rudarski.

SODRUGI, UDELEŽITE SE POLNOSTEVILO 6. AVGUSTA I. VSE-DELAJSKEGA ZLETA V CELJU.

Proscriptus:

Zakon proti splošno nevarnim stremljenjem socialne demokracije.

Ko pojde preko nas prva obletnica »zakona za zaščito države«, je dobro in koristno, da se ozremo v zgodovino mednarodnega delavskega pokreta, da vidimo, v kolikor je proletariat drugih dežel prebil slično dobo, kakršno danes preživlja jugoslovanski proletariat in kako ga je prebil.

Tudi nemški proletariat je imel svoj zakon za zaščito države. Bismarck in nemška buržuazija je dala nemškemu proletariatu l. 1878 takozvani »socialistični zakon«, ki je imel zgoraj označen oficijelni naslov. Povod za zakon sta dala dva poskusa atentata od dvéh anarhistov v Berlinu. Socialistični zakon je čez noč uničil skoro vse, kar je ustvarila politična organizacija od 1863 dalje in strokovna od 1868 dalje. Razpuščena je bila politična organizacija, sindikati, zadrage in celo bolniške blagajne. Ustavljeni so bili vsi časopisi, ki so zastopali delavske interese, prepovedana je bila vsa delavska literatura. Delavski zaupniki so bili vrženi iz svojega poklica in preganjali so jih iz kraja v kraj. Dosti jih je za vedno zapustilo Nemčijo in se ni nikoli več vrnilo. Razpuščenih je bilo 17 strokovnih zvez, 78 krajevnih strokovnih organizacij in 13 osrednjih bolniških blagajn. Socialistični zakon ni bil naperjen samo proti socialni demokraciji, hotel je uničiti vse, kar je le količkaj združevalo delavstvo. Za časa socialističnega zakona je bil Bebel obsojen na dve leti ječe in to iz istih vzrokov in po istem paragrafu kakor je bil pri nas obsojen izvrševalni odbor komunistične stranke. V onih časih so bile nemške ječe polne socialistov in delavski zaupniki so trpeli težko pomanjkanje vsled neprestanega preganjanja.

Socialistični zakon je trajal neprestano od l. 1878 do 1890, torej celih 12 let.

Vendar delavstvo v tem času ni mirovalo. Na najrazličnejše načine je skušalo delavstvo zopet priti do svoje strokovne in politične organizacije. Zlasti strokovne organizacije so mnogo trpele. V Švici so pričeli izdajati politični list, ki so ga potem tilhotapili v Nemčijo na najrazličnejše načine. Delavstvo se je tudi kljub zakonu udeleževalo volitev.

Silno poučne so številke volilcev, ki so volili socialistično. Predno je izšel socialistični zakon, je dobila socialna demokracija naslednje število glasov:

1871 . . .	102.000
1874 . . .	352.000
1877 . . .	493.000

Buržuazija se je zbalala teh števil in naraščanja revolucionarne socialne demokracije. Zato je prišel socialistični zakon. Pri prvih volitvah je število glasov nekoliko padlo, potem pa je pričelo naglo naraščati:

1881 . . .	312.000
1884 . . .	550.000
1887 . . .	763.000
1890 . . .	1.427.000

To je bil odgovor delavstva buržuaziji in njenemu zakonu. Ko je bil sprejet socialistični zakon, je bil poklican v Berlin državni pravdnik Pessendori, ki je imel izvršiti eksekucijo nad delavskim razredom. Dne 16. marca 1875 je dejal ta mož neslavnega spomina: »Razrušimo socialistične organizacije in socialistične stranke, ne bo več.« Delavski razred je izrekel svojo sodbo o njegovi dalekovidnosti. Mož je razrušil socialistične organizacije, da so vstale še močnejše in da je rasel delavski razred po l. 1890 kakor plaz, ki bo razrušil v srednji Evropi kapitalistični sistem izkoriščanja. Evo številke glasov:

1893 . . .	1.787.000
1898 . . .	2.100.000
1903 . . .	3.000.000
1907 . . .	3.260.000

Tako je prebil nemški proletariat svoj zakon za zaščito države. Njegova kot plaz naraščajoča sila ga je podrla in odnesla one, ki so postavili to oviro pred razvoj nemškega delavstva. Dvanajst let je vladal socialistični zakon, ali zadnja leta je bil še samo na papirju. To je junaška doba nemškega delavstva, ki ga je dvignila visoko v mednarodnem delavskem pokretu.

Mezdno gibanje slovenskih rudarjev.

Rudarsko delavstvo Slovenije, prisiljeno vsled žalostnih življenjskih prilik, v katerih se nahaja, je vložilo dne 20. aprila t. l. po Zvezi rudarskih delavcev vlogo na vse kompetentne oblasti in Trb. družbo za 100% povišanje delavskih mezd. Dne 24. in 25. julija se bi imela vršiti obvezna pogajanja v prisotnosti vladne komisije. Ker se pa družba ni hotela obvezno pogajati, se pogajanja v resnici niso niti začela. Na energičen in odločen protest delavskih zastopnikov je družba potem oklica 29. julija povišala mezde za 20 kron na šiht in 30% na akordne postavke.

S tem pa nikakor ni podan povprečni minimum, da ostane telo pri delu zdravo in delasposobno, katerega je vladna komisija sama priznala, radi tega bi bilo rudarsko delavstvo Slovenije obsojeno še za naprej na gladovanje in sistematično umiranje.

Z ozirom na ta dejanski položaj, je Zveza rudarskih delavcev kot polnomočnica Unije slov. rudarjev, Strokovne zveze Jugoslavije, Narodno socialistične strokovne zveze, z njimi sporazumno zaključila sledeče:

1. Pogodba, ki je nastala vsled oklica trb. družbe dne 29. julija t. l. je enostranska, to se pravi, da je družba prisiljena izplačevati obiljubljene povišek, delavstvo pa ima glede nadaljnjih pogajanj, da si zagotovi najpotrebnejše življenjske potrebščine, prosite roke.

2. Na podlagi tega zahtevamo povišanje mezd v smislu povprečnih živca najvažnejših življenjskih potrebščin, vladna komisija dne 24. in 25. ob priliki ankete, in to za zadnjega kot najslabšega rudarskega delavca.

3. Tozadevno se je odposlala spomenica vladi, da ona v smislu § 26. Ustave Kraljevine SHS intervenira in končno reši mezdni spor na podlagi eksistenčnega minimuma.

4. Delavstvo pozivljamo, da obdrži mirno in hladno kri in se ne pusti škati po različnih plačanih agentih, ter a) da se vzdrži vseh alkoholnih pijač, zabav itd.,

b) da se omeji na najobhodnejše potrebščine.

c) da si pripravi vsaj za dva meseca najvažnejših življenjskih potrebščin.

d) da zbira za obrambni fond Zveze rudarskih delavcev in ostalih po njej zastopanih organizacij.

5. Izdal se bode proglas za celokupni jugoslovanski proletariat, v katerem se bo obrazložilo žalostno stanje rudarskih delavcev in jih pozvalo, da materijelno podpirajo to gibanje potom denarnih zbirk in shodov.

Trbovlje, dne 1. 8. 1922.

PROGLAS

celokupnemu proletariatu Jugoslavije.

Vsled slabega in žalostnega materijelnega stanja, v katerem se nahaja rudarsko delavstvo v Sloveniji, je to prisiljeno na gladovanje in sistematično izumiranje. Da se temu odpomore, je stopilo potom svojih organizacij v mezdno gibanje, katero je našlo odločni in trdovratni odpor kapitalističnega podjetnika.

Z ozirom na to se pozivlja celokupni jugoslovanski proletariat, da rudarsko delavstvo Slovenije tako moralno kakor materijelno potom shodov in denarnih sredstev podpira v borbi proti kapitalistu.

Govorice o mezdnem gibanju.

Takoj po anketni komisiji so se raznesle po revirjih govorce, da je s. Čobal razdril pogajanja in eksistenčni minimum in s. Stefanović zahteval samo 3 kg moke na mesec. Razume se, da so bile to le govorce čenčavih ženic in ne resnih mož.

Sodruge opozarjamo, da take govorce, ki izhajajo od plačanih agentov, kategorično zavrnejo, ker so v stanju, kakor so nedolžne in neresne, zanetiti spor v enotni fronti.

POZIV!

ZVEZA RUDARSKIH DELAVCEV, NARODNO SOCIALNA ZVEZA, UNIJA SLOVANSKIH RUDARJEV IN STROKOVNA ZVEZA RUDARJEV POZIVLJAJO CELOKUPNI PROLETARIJAT, DA SE IZOGIBLJE DNEVNIKA »JUTRO« IN NATANČNO PAZI NA GOSTILNE IN JAVNE LOKALE, KI SO NAROČENI NA LIST, KATERI JE ZAVZEL V MEZDNEM GIBANJU RUDARJEV ODLOČNO STALIŠČE V PRILOG TRBOVELJSKE PREGOVORNE DRUŽBE PROTI DELAVCU — TRPINU.

E. B.

Kdo sabotira enotno fronto?

Ni še dolgo odkar je končal v Rimu kongres Amsterdamske Strokovne Internacionalne. Ker so sklepi tega kongresa v pogledu enotne fronte proletariata zelo važni, smatramo, da je neobhodno potrebno, da o tem spregovorimo nekoliko besed. To je tembolj potrebno radi tega, ker o tem odvisi bodoči razvoj strokovnega gibanja.

Danes je jasno vsakomur, da je kapitalistični svet zapadel v veliko gospodarsko krizo iz katere ne more najti izhoda. Posledice te krize se opažajo povsod, kamorkoli pogledamo. Tu je pravzaprav izvor kapitalistične reakcije in njenega ofenzivnega pohoda proti delavskemu razredu in delavskim organizacijam. S temi reakcionarnimi merami skuša kapitalizem na račun delavnega ljudstva rešiti svoje propadlo gospodarstvo. Kaj čaka vsled tega delavski razred ni težko uganiti. Brezposelnost, beda, lakota in pomanjkanje, ki danes vlada na celem svetu, nam dovolj jasno govori. Spoznavši vse zle posledice, ki bi utegnile nastati, ako delavski razred nebi podvzel obrambnih mer, smo vrta parolo o enotni fronti proletariata in svrhu, da se na celi črti vodi enotni boj proti ofenzivi kapitalizma. Uverjeni, da bo edino na ta način mogoče priti do uspešnega konca, smo napeli vse sile, da se čimpreje izvrši koncentracija vseh razredno zavednih in nezavednih delavcev in delavk, da

se jih pripravi na obrambni boj. Klic za enotno fronto je šel po celem svetu in povsodi našel med delavstvom velikanski odmev. Pod pritiskom delavskih množic so bili prisiljeni voditelji II. Internacionalne in Internacionalne 2 in pol, da začrto o tem razpravljati. V to svrhu se je vršilo v zadnjih mesecih nekoliko konferenc med voditelji vseh treh Internacional, kjer se je pa takoj videlo, da gg. Vandervelde, Adler et comp. nočejo enotne fronte proletariata, ker ne odgovarja njihovim ciljem. Nasprotno na teh konferencah je bilo mnogo ali navedli bomo samo en primer, ki je karakterističen in ki kaže vso »razredno zavest« II. Int. in Int. 2 in pol. Zastopniki III. Int. so predlagali na prvi konferenci revizijo Versajskega mirovnega dogovora, ki jemlje malim narodom pravico samoodločbe in, ki skozinskoz bazira na strogo imperialistični pohlepnosti. Tej zahtevi se je uprl odločno g. belg. kraljevi minister in vodja II. Int. Vandervelde. Svoje zadržanje je utemeljeval s tem, da bi to izzvalo nezadovoljnost in odpor francoskega in belgijskega delavstva! Pri tem je važno, vedeti to, da nosi versajska mirovna pogodba tudi njegov podpis, kot takratnega ministra in zastopnika kralj. belgijske vlade na mirovni konferenci. V tem pogledu je našel moralno podporo pri zastopnikih Intern. 2 in pol, ki so svojim molkom odobraval njegov nastop. Druga komentarija ni treba. Da bi se pa gospodje za vsak slučaj zavarovali, so ukazali Amsterdamski strokovni Internacionalni, da na svojem kongresu napravijo tak sklep, s katerim bo onemogočena izvedba enotne fronte. To so njihovi trabantje tudi napravili. Ali tako nerodno, da vsak posameznik lahko spozna, kdo je razbijalec enotne fronte in strokovnih organizacij. Sklenili so, da morajo vse strokovne zveze posrednih držav sprejeti resolucijo s katero se izjavljajo za Amsterdamsko internacionalno in proti Rudeči Strokovni Internacionalni, če hočejo, da se jih sprejme v Internacionalne profesionalne zveze. S tem činom so zabili klin s katerim hočejo v naprej onemogočiti, da se delavstvo združi v enotno fronto proti enotni fronti kapitalizma in se obrani od še hujše brezposelnosti, bede in pomanjkanja v katero je že itak dovolj pahnjeno. Posledice tega sklepa amsterdam. strokovnih birokratov so se pričele pojavljati. Prvo kar se je zgodilo je bil razcep v Mednarodni zvezi lesnih delavcev na Dunaju. Pred nekaj tedni se je vršil kongres te zveze, na katerem so bile zastopane vse lesne organizacije iz raznih držav. Prvič je bila zastopana na tem kongresu Zveza lesnih delavcev iz Rusije. Kongres se je bavil s vprašanjem prošnje ruske in bolgarske lesne organizacije, za sprejem v Mednarodno Zvezo Lesnih delavcev, da na ta način omogočijo čimprejšno izvedbo enotne fronte. Pod pritiskom navzočih amsterdamskih voditeljev, je odločila večina strokovnih birokratov (ti so bili delegati) sprejem ruskih in bolgarskih organizacij v Zvezo, vse dotlej, dokler se ne odredijo taktike in smernice Rudeče strok. Internacionalne, ki je za strogi razredni boj.

To postopanje amsterdamskih birokratov je škandalozno in zločinsko, ker jasno kaže v koliko so oni pripravljani voditi boj delavstva proti kapitalizmu. Njihov cilj je jasen. S tem, da onemogočajo in razbijajo enotno fronto proletariata, koristijo kapitalistom, ki na ta način nemotno ubijajo in izkoriščajo delavski razred. S druge strane pa hočejo obvarovati svoja vodilna mesta, da si tem potom zagotovo obstoj in da dobe od kapitalistov primerno nagrado za svoje izdajalsko početje. Jemljejo si diktatorično pravo, da ukazujejo delavcem, kaj smejo misliti in delati, čeravno iz vsega grla kriče proti diktaturi. Namen je jasen. S tem hočejo doseči, da se prične razbijanje strokovnih organizacij in se oslabi odporna sila proletariata v boju proti kapitalizmu. Drugače se to ne da razložiti. Mi vemo in vidimo,

da se povsodi, kjerkoli obstoje strokovne organizacije, delavstvo orijentira v dve smernici za in proti Amsterdamu, pa vendar so do sedaj bili skupno v eni organizaciji organizirani. Sedaj je nastala popolnoma drugačna situacija, odkar je bil sprejet ta zločinski sklep. S tem nastaja nevarnost razkola strokovnih organizacij, kajti delavstvo je daleč od tega, da bi dovolilo, da se jim diktira, kako morajo misliti. Vzemimo samo slučaj pri nas, da vidimo kakšne posledice bi iz tega prišle. Tudi pri nas je precejšnje število Zvez, ki so včlanjene pri Amsterd. Intern., dasiravno zato ni bilo upoštevano mnenje delavstva, ki je v svoji ogromni večini nasprotno Amsterdamu. Tu je torej razkol neizbežljiv, če bo obveljal ta sklep strokovnih birokratov, za katerega so odgovorni tudi naši domači voditelji, ki zagovarjajo postopanje svojih »višji bogovi«. Sedaj je odvisno od delavcev samih, da li bo prišlo do razkola. Ako bodo čakali in prepustili, da voditelji delajo kar hočejo, tedaj bo prišlo do razkola, če ne takoj, pa pozneje.

Posledice razkola bodo, da bo delavski razred izročen še bolj na milost in nemilost kapitalističnim krvosom in dolgo časa ne bo v stanju, da se tega žalostnega stanja reši. Misel in želja vseh razredno-zavednih delavcev in delavk je, da se v svrhu obrambe čimpreje ustvari enotna fronta, s katero bo mogoče voditi uspešen boj proti kapitalizmu in obvarovati delavske pravice. Reformistični voditelji tega nočejo. Za to je dolžnost samih delavcev, da vzamejo iniciativo v svoje roke in to preko volje par zastarelih in s reformizmom prepojenih voditeljev. Vsak posameznik je dolžan, da v svoji organizaciji deluje za ta cilj in tam pa, kjer nalete na odpor voditeljev, je potrebno, da se te voditelje odstavi in nadomesti s sodrugi iz svoje srede, ki pravilno razumevajo značaj razrednega boja. Vsako odlašanje more prinesiti hude posledice. Danes je postavljen celi delavski razred pred alternativo: »Ali za razredno solidarnost med Delom in Kapitalom, ki je cilj Amst. Strok. Int.; ali za strogi razredni boj.« O tem naj vsakdo premišljuje in naj se odloči za tisto stran, za katero ve, da odgovarja interesom celokupnega proletariata. Za danes dovolj, prihodnjic pa bomo pokazali, kaj je razredna solidarnost, katero zagovarjajo reformisti in jo s svojim delom udeležujejo povsodi.

Prvo, kar bomo začeli, bo vprašanje njihove tarifne politike. Opozorjamo vse sodruge, da pazljivo zasledujejo vse to in primerjajo s svojimi vsakdanjimi izkušnjami.

M. L.

Dva ekstrema v našem delavskem gibanju.

I.

Pri nas v Jugoslaviji je delavski pokret še mlad, preživlja šele prvo stopnjo razvoja. Zato pa je tudi brez dolgoletnih izkušenj in se mora boriti z različnimi zunanji in notranji sovražniki.

In vendar delavski pokret v Jugoslaviji ni od včeraj. V posameznih pokrajinah naše države je bil že davno pred vojno. Da, ponekod se gajo njegovi začetki v prvo dobo mednarodnega delavskega gibanja, kar velja za Slovenijo.

Ali v kljub temu delavski pokret v nobeni pokrajini ni dosegel takega razmaha, da bi bil odločilno vplival na javno življenje. Bil je povsodi preslaboten.

Industrija je bila premalo razvita. Kjer pa ni razvite industrije, tam tudi ni močnega delavskega pokreta, ker je delavski razred premalo številčen v primeri s celokupnim prebivalstvom.

Največ industrije je še imela Slovenija in Bosna, pa še tu je prevladoval poljedelski značaj gospodarstva, dočim so bile ostale pokrajine po večini skoraj čisto poljedelske. V Srbiji

dustrije dolgoletna vojna od 1912 dalje.

Poleg maloštevilnosti je upoštevati še to, da je delavstvo pred vojno stalo večinoma pod vplivom malomeščanskih strank s svojimi gesli o »narodnosti« in »veri«.

Tudi to je razumljivo. Ideal malomeščanskih strank je mali podjetnik v mestu in na deželi. Domače delavstvo, v kolikor ga je bilo zaposlenega v domači industriji, je izšlo deloma iz obrti, deloma s kmetov. Oni del, ki je mislil ostati pri industriji, se je večinoma izselil v nemške kraje ali pa v Ameriko. To pa, kar je ostalo doma, je pa upalo, da se čimprej reši fabrike in rudnika, začne na svoje ali pa pride na grunt. Razumljivo je potem, da je to delavstvo stalo večinoma, pod vplivom malomeščanskih strank, ker je smatralo delo v fabriki in v rudniku le za prehodno stanje, da postane samostojen gospodar. Zato je bil tudi zaman vsak poskus, vzbuditi pri tem delavstvu razredno zavest.

Narodni in verski element pa je pri malomeščanskih strankah vedno močno razvit, ker je to v ozki zvezi z njihovim konservativnim gospodarskim idealom.

Vojna pa je povzročila med delavstvom velik preobrat. Nastala je nova država, Jugoslavija, ki je združila Slovenijo, Hrvaško, Slavonijo, Dalmacijo, Vojvodino, Bosno, Crno goro, Srbijo in Makedonijo v eno gospodarsko ozemlje s pretežno poljedelskim značajem gospodarstva. Narodnostno geslo malomeščanskih strank je zgrušalo s tem svojo privlačno silo. Oni, ki so svojčas pridigovali delavstvu »narodnost«, so postali politični gospodarji v novi državi. Ti novi gospodarji, hlepečki po hitrem obogatitju, so na eni strani naložili kmetu neznošne davke, delavstvo so pa pričeli izkoriščati še mnogo bolj brezobzirno, kakor so to delali prej tujci. Poleg tega je delavstvo povsodi našlo »narodnega« podjetnika v eni vrsti z nemškim, madžarskim in italijanskim. Skupaj sede v upravnih svetih, v boju proti delavstvu nastopajo vedno skupno. In končno je ta »narodni« podjetnik vzel delavstvu še one pravice, ki jih je imel v zasovraženi Avstriji. »Narodnost« je potegnila krinko z obraza, delavstvo je spoznalo pravi obraz, da za njo ne tiči drugega kakor konkurenčni boj med podjetniki ene in druge narodnosti. Geslo »narodnosti« pa je služilo samo za slepilo delavstva, da je to pomagalo »narodnim« podjetnikom na konja. To je bilo prvo razočaranje, ki ga je delavstvo lahko otipalo s prsti.

Izpodmaknila pa so se tudi gospodarska tla za malomeščansko naziranje delavstva. Svetovna vojna je pospešila/proletarizacijo in utrdila razlastitev razlaščenih. Upanje osamosvojitve se je silno zmanjšalo vsled nizkih zaslužkov in nedosegljivih cen zemlje in proizvodnih sredstev. Možnost prihrankov je skoro čisto izginila. Poleg tega pa se tudi ne izplača delati prihranke vsled neprestanega padanja vrednosti denarja. Delavstvo je prišlo do spoznanja, da je proketo v večno mezdno suženjstvo, da bo moralo garati do smrti tujemu podjetniku in da čaka ista usoda tudi njegove otroke.

Razočaranje nad lepimi obljubami »narodnih« podjetnikov in njihovega političnega odpora »Narodnega Veča« v Zagrebu ter spoznanje večnega mezdnega suženjstva je vzbudilo v širokih masah jugoslovanskega proletariata razredno zavest in s tem se je pri nas porodilo moderno delavsko gibanje. Naraščajoča industrijalizacija zemlje pa bo ta pokret ojačila in pripravila pot za politično oblast delavskega razreda in za socializem.

Bolniške blagajne in podjetniki.

V Sloveniji smo imeli do prevrata celo vrsto samostojnih bolniških blagajn, ki so životarile druga poleg druge. Po prevratu pa je izšla od

ljublanske bolniške blagajne iniciativa za reorganizacijo bolniških blagajn v Sloveniji. Ta reorganizacija se je vršila v tem smislu, da so krajevne in strokovne bolniške blagajne izgubile svojo samostojnost in postale samo poslovalnice centralne bolniške blagajne v Ljubljani. Bolniške blagajne so dobile centralno blagajno in centralno vodstvo. Vse to se je izvršilo v sporazumu s stariim vodstvom ljubljanske bolniške blagajne, kjer so imeli večino delavci. Proti tej centralizaciji so se silno upirali delodajalci, ker jim pač ni ležeče na tem, da bi imelo delavstvo močno socialno institucijo, ki bi lahko v resnici pomagala delavstvu.

Ker niso mogli družega, so vrgli v demokratskem časopisu senzacijo v svet o velikanski korupciji, ki se vrši pri bolniški blagajni. Tej senzaciji se je potem pridružil še »Naprej« v svojem slepem sektantstvu in padel obenem z demokratskimi podjetniki v hrbet lastnemu sodrugu. Mi smo svoje stališče v tem oziru že svojčas jasno začrtali in razvoj dogodkov nam je pokazal, da smo imeli prav.

V tem oziru nas potrjuje zopet nov napad podjetnikov na bolniško blagajno, ki nam že jasno kaže, kam pes tace moli. Korupcijska senzacija je stopila v ozadje, ker je pač opravila svojo dolžnost.

Dne 17. julija so zborovali v Ljubljani obrtniki cele Slovenije. Tu so se predvsem pečali z vprašanjem bolniških blagajn.

Zanimiva so v tem oziru zlasti izvajanja industrialca Lenarčiča iz Vrhnike, ki je znan kot najbolj reakcionaren podjetnik. On je med drugimi dejal: »Mi potrebujemo jasno sliko uprave. Denar, ki ga plača delavec v bolniško blagajno, gre vendar iz rok delodajalca.«

S tem stavkom je mož zadel bistvo naziranja ljudi, ki so se zbrali na tem zborovanju. Z drugimi besedami: bolniške blagajne naj pridejo popolnoma v roke delodajalcev. Novi zakon je že itak v tem oziru poslabšal stališče delavcev, ker jim je vzel prejšnje zastopstvo in ustvaril pariteto, ali podjetniki tudi s tem še niso zadovoljni. Oni hočejo popolnoma zavladati v bolniških blagajnah, češ, denar, ki ga plača delavec v blagajno, gre vendar iz rok delodajalca, možni ne zaostuje niti kapitalistični mezdni sistem, ki izplača delavcu samo del njegovega zaslužka, dočim si pridrži drugi del v obliki dobička. Lenarčič si celo lasti kuratelo nad izplačano mezdno in sicer čez oni del, ki ga vplaca delavec v bolniško blagajno.

Naše stališče glede bolniških blagajn je jasno. To so čisto delavske institucije, kjer se vzira delavski denar. Zato ima v bolniških blagajnah govoriti in gospodariti samo delavstvo in nince drugi. Prispevke ima plačati delodajalec, ker je te prispevke smatrali kot del meze.

Sedanji zakon o zavarovanju delavstva je poslabšal prejšnji avstrijski zakon, ker je ustvaril pariteto. Zato morajo naše strokovne organizacije priceti boj proti temu postopanju in se boriti za to, da pridejo bolniške blagajne popolnoma v roke delavstva.

Podjetniki so se izrekli tudi proti centralizaciji, imeli bi zopet radi brezpomembne krajevne bolniške blagajne. Tudi v tem oziru je naše stališče jasno. Bolniške blagajne morajo biti centralizirane, ako hočejo ustvariti nekaj koristnega. Ali mi zahtevamo delavsko samoupravo teh blagajn. Uprava teh blagajn mora v roke delavstva, vsled česar zahtevamo volitve v bolniško blagajno.

—ž.

Strokovno.

POZOR MIZARJI!

Ker se nahajajo mizarji v Ljubljani v stavki, opozarjamo vse sodruge, naj ne potuje nikdo v Ljubljano.

Osred. društvo lesn. del. v Ljubljani.

Mezde stavbinskih delavcev v Sloveniji.

Pred kratkim je vložilo Osrednje društvo stavbinskih delavcev nove zahteve in se je dne 1. avgusta t. l. razpravljalo in doseglo nezadovoljujoč uspeh in sicer zvišanje mezd za povprečnih 25%. Tako slabemu uspehu je vzrok nezadostno zanimanje za svojo strokovno organizacijo od strani stavbinskega delavstva, ki je večjim delom neorganizirano ali pa organizirano v takih organizacijah, katere služijo v prid kapitala. K samim pogajanjem so podjetniki pripeljali štiri razne organizacije, od katerih nimajo nekatere sploh nobene nega stavbinca včlanjenega, nego nosijo samo ime. To se je pa zgodilo iz razloga, da podjetniki lahko izkoristijo položaj zase. Da je to resnica, vidi se najbolj po tem, da so zastopniki teh nepozvanih organizacij brez članov kar kimali z glavo na vse podjetniške predloge in se z njimi popolnoma strinjali in stavliali take neumestne predloge, da je zastopnik Zveze industrijev sam pripomnil, da so njihovi predlogi tako neresni, da je edino Osrednje društvo stavbinskih delavcev, katero pride v poštev če se hoče sploh pogajati, kajti zastopniki raznih drugih organizacij so faktično le zastopniki raznih političnih strank in hočejo mezdno gibanje izkoristiti v svoje posebne svrhe.

Zastopnik Osred. društva stavbinskih delavcev je podal izjavo, da z ozirom na slabo držanje ostalih organizacij sprejme povišanje od 25% le začasno in si pridržuje pravico postaviti nove zahteve čim drginja naraste za 10% makari če bi to bilo tekom 14 dni.

Stavbinskim delavcem naj bo to v poduk, da bodo v bodočnosti dosegli le toliko, kolikor bodo imeli moči. Da bi pa dosegli pošteno človeško življenje, jim je dolžnost, da zgradijo svojo organizacijo na tako višino, da bode v stanju, da odbije vse napade podjetnikov in njihovih slug. Torej stavbinca na delo!

ZAPISNIK

o določitvi novih mezd stavbinskega delavstva Slovenije.

Po daljši razpravi se je sklenil naslednji dogovor:

a) Mezde se zvišajo tako, da bodo znašale:

1. Za polirje na normalno delovno uro od 25 do 32 K.
2. Za predelavce na normalno delovno uro od 20 do 28 K.
3. Za izučene profesioniste na normalno delovno uro 18 do 22 K.
4. Za kvalificirane težake (ordarji, pazilci za betonske konstrukcije) na normalno delovno uro od 15 do 17 K.
5. Za težake na normalno delovno uro od 11 do 15 K.
6. Za mladostne delavce na normalno delovno uro od 8 do 11 K.
7. Za delavke na normalno delovno uro od 8 do 11 K.
8. Za vajence na normalno delovno uro od 9 do 15 K.

b) Ta povišek velja od 31. julija 1922 dalje.

c) Ostale določbe mezdnega dogovora z dne 12. maja 1922 ostanejo še nadalje v veljavi.

Ljubljana, dne 31. julija 1922.

Žrjav-Majcenova demokratska »Unija« na delu.

V roke nam je prišlo to zanimivo pismo, ki ga priobčujemo z vsemi napakami; ki se nahajajo v njem: Samostojna strokovna delavska »Unija« v Ljubljani

Narodni dom I. nadstropje.

Ljubljana 5. 7. 1922

Tovarišu

Fran c Strman
rudar

Lokeč268

p. Trbovlje I.

Dne 30. 5. smo nam pisali da Vam pošljemo naše glasilo »Delavski list«. Ker smo prepričani, da Vam ugaja, si Vas dovoljujemo vprašati, ali bi bili pripravljeno prevzeti zastopništvo »Unije« za Vaš okraj. Znano nam je, da je čez Trbovlje raztegnil

svoje mreže Dr. Dimnik in da je vjel monogo rudarjev v nje, ki se pa danes že po večini kesajo, da so nasedli advokata, kateriga nimajo nič dobrega pričakovati. Saj njemu ni mar delavstvo ampak, ker je mož misliti, da bodo že to poletje volitve v narodno skupščino, si je hotel zasigurati prav komotno stolček v parlamentu in gotovo se mu tudi sline cedijo še polepšem ministerskemu stolčku. Mi mu nismo nevošljivi ne enega ne drugaga, a tega pa nemojemo pripustiti, da bi en sleparil delavstvo z obljubami in frazami, samo da bi on prišel do časti. Naj takm človek kandidira med svojimi ljudmi in verižniki, kateri ga najbolj potrebujejo, delavstvo pa naj pusti pri miru, ono bo že prišlo do svojih pravic s samozavestjo in strogo se moramo držati gesla, da mi ne potrebujemo nobenih judeževih grošev, mi naših žuljev ne bomo prodajali advokatom ali pa kakim drugim delomrznim sleparjem, mi se hočemo naše voditelje postaviti iz naših vrst in sicer take, ki z na mi delaji in trpijo. Da se pa takih ljudi ne neajde ne med Dimnikarji, še manj med farskimi mi podrepaniki in tuid med socialisti demokrati me, kar nam nazadnje najbolj priča njih gospodarstvo v bolniških blagajnih. Da pa narodnih socialistov ne omenjamo še posebej je pa vzrok to, ker ta stranka je tuid nastala izpar takih delomrznih ljudi, ki so kar čez noč hoteli postati razni načelniki in ravnatelji. Še to vam moramo omeniti, da za Dimnikom tičijo tuid še nekatere visoke glave, katerem se danes stolčki majejo in bi se radi s pomočjo delavstva obdržali saj še nekaj časa na površju. Seveda smo trdnno prepričani, da se vse te nade pustolovcev, ki se igrajo z beganim in stradanim delavstvom ne bodo uresničile, kajti naš delavec je že najhujšo krizo prebil in od daleč že vidim izhajati zarjo blagostaja za našega trpin na. Tovariš Strman, mi Vas vabimo v naše vrste, mnogo koristnega boste lahko storili in prepričani smo, da na pošteno in pametno besedo bodo Vaši tovariši mnogo več dali kot pa na fraze, s katerimi jih danes krmijo pusr tolovski advokati. Prosimo Vas, odgovorite nam nemudoma, ako ste pripravljeni delati za nas.

Prilagamo vam izvod pravil, da se prepričate o našem neomadeževanem delu in cilju. Ker smo skoraj prepričani, da stopite v naše vrste kot sobojevnik za pravico in resnico Vas pozdravljamo

s tovariškim pozdravom
Samostojna strokovna delavska »Unija«
Supanc.

Prijatelji Praprotnika, proč roke od proletariata, ker proletariat v Sloveniji ni na prodaj!

Zanimiv dokument iznaša zadnja »Naša Moč«: »Gospod I. v K... Podpisano tajništvo se obrača do Vas z uljudno prošnjo in ob enem s pojasnilom o sledeči stvari: Naša samostojna strokovna delavska Unija, ki se je ustanovila v ta namen, da iztrga našega delavca iz krempljev raznim rdečim internacionalam in rimsko klerikalni bandi in ki deluje na to, da bo delavstvo s prevdankom šlo za zboljšanjem svojih razmer in ne več samo z grožnjami in silo, je danes že povsod upoštevana; tako pri delavcih kakor pri delodajalcih. Ker smo zelo veliko članov pridobili v K. okraju, med njimi tuid lepo število uslužbencev na vaših posestvih, kateri so bili po socialistih in klerikalcih nahujskani, da naj od Vas z grožnjami dosežejo zboljšanje plače in smo jih mi podučili, naj nikar ne nasedajo demagogom, da bode naše vodstvo z lepo besedo doseglo več, kot bi pa drugi s silo. **Po nasvetu tajništva Demokratske stranke** se obračamo na Vas, spoštovani gospod, z vljudno prošnjo, da sami sprevidite obupni položaj, v katerem se nahajajo pri tej neznočni draginji Vaši delavci, da pomagate, ter zboljšate dnevne mezde.

Naš tajnik jim je že zadnjič obljubil na sestanku, da bo storil potrebne korake, da naj potrpijo in da naj se ne dajo zapeljati po hujskačih.

Naša organizacija ni politična in ako boste šli Vi na roko nam, da se ravno v K. okraju utrdimo, lahko trdimo, da bo tuid Vam za protiuslugo na razpolago, ker ravno ista želja je, da postane naša Unija prava slovenska delavska trdnjava.

Prepričani smo, da boste imeli tuid Vi koristi od tega, zato prosimo, da upoštevate našo prošnjo.

Samostojna strokov. delavska »Unija«.
F. Zupanc.

Delavstvo je vedno vedelo, kaj je ta »Unija«. G. Majcen in g. Zupanc delujeta po navodilih mladinske demokratske stranke, kjer ima glavno besedo (in možno) g. Avgustin Praprotnik, bančni ravnatelj in pravi gospodar »Slovenske banke«, hrvaškega in slovenskega demokratskega časopisja, Trboveljske premogokopne družbe itd. itd. Pa med slovenskim delavstvom več ni kalinov, ki bi šli na limance tej gospodi. »Unija« je le dekla kapitalistov in za to dekla ima delavstvo isto sredstvo kakor za njene gospodarje — to je najbrezobzirnejši boj.

Razno.

Socijalna politika.

Kljub vsem protestom prizadetih faktorjev in celokupnega delavstva, hoče od demokratske radikalne vlade imenovana uprava Središnjega urada za zavarovanje delavstva v Zagrebu, ustaviti stavbo prepotrebne ambulatorije v Ljubljani. Kakor čujemo so že izdali gospodje Bukšeg (minister n. r., predsednik glav. rad. saveza, itd. itd.) in bivši major-avditor Bauer ferman naj se delavstvo odpusti. — Pri novem sosvetu ljubljanskega urada za zavarovanje delavstva je izvoljen za predsednika dr. Golja, tajnik Zveze industrijev. — Seveda tuid ta sosvet ni voljen, ampak imenovan. — Delavstvo bo naredilo pri volitvah red v teh zavodih. Kar se je godilo do sedaj oz. kar so sklenili imenovani svetniki — ni za delavstvo merodajno. Čudimo se samo, da se najdejo delavski zastopniki, ki sprejemajo taka »imenovanja«!

Zatvoritev Borze Dela.

Ker se mora Osrednji urad Borze Dela in pa njegova ljubljanska podružnica izseliti iz svojih dosedanjih prostorov v Gradišču št. 4, ukinita oba urada do nadaljnjega svojega poslovanja. Uradovati začeta zopet, ko dobita nove prostore, kar se bo pravočasno objavilo.

Državna Borza Dela
v Ljubljani.

OPOMBA UREDNIŠTVA.

Ta velevažni zavod je vržen na cesto, ker pristojne oblasti niso smatrale umestno dovoliti potreben denar, da se stanovanje plača. Tako se sabotira v SHS soc. politika v dobi zakona o zaščiti države, ko je dr. Žerjav minister za soc. pol. in Adolf Ribnikar načelnik.

.. Zbirajte za tiskovni sklad! ..

Določila glede prijave shodov.

Z ozirom na različno tolmačenje člena 14. vidovdanske ustave prosim, da objavite v eni prihodnjih številka Vašega cenjenega lista nastopno uradno pojasnilo: Glede prijave shodov politični oblasti pravi člen 14. naše ustave, da predpiše natančnejše odredbe o pravici zborovanja zakon. Ta zakon še ni izšel in veljajo tuid še stari zakoniti predpisi o zborovanjih, kolikor ne nasprotujejo ustavi sami. Ko je ustava stopila v veljavo, je stari zborovalni zakon iz leta 1867. avstr. drž. zak. 135 veljal v toliko, kolikor ni bil izpremenjen s točko 3. naredbe ministrskega sveta z dne 20. maja 1919, o izjemah od veljavnih zakonov. Ta naredba se je pravočasno predložila zakonodajnemu odboru v pregled in ima tuid v smislu člena 130 ustave moč zakona. Glede shodov določa ta naredba nastopno: »Shodi katerekoli vrste, bodisi splošno pristopni, ali omejeni

na povabljenе goste, bodisi v zaprtih prostorih, ali pod vedrim nebom, se smejo prirejati proti predhodni prijavi politični oblasti. Shode pod vedrim nebom sme politična oblast iz razlogov drž. interesa ali javnega miru in redā zabraniti. Ta predpis ureja le nekatera načela o shodih, nima pa raznih podrobnih predpisov. Glede neurejenih vprašanj velja z ozirom na zgoraj navedeno tedaj pač še stari avstr. zborovalni zakon iz l. 1867. To velja posebno glede rokov za prijavo shodov. Za prijavo shodov se zborovalni zakon iz leta 1867 določil glede obče pristopnih shodov rok treh dni. S členom 14. ustave se je ta rok skrajšal glede zborovanj pod milim nebom na 24 ur in vsled pač tuid glede ostalih zborovanj. S tem predpisom je ustava edino le določila, 1. da tuid za zborovanja pod milim nebom ni treba oblastvenih dovolil in 2. da celo za zborovanja pod milim nebom zadošča prijavnj rok 24 ur. Nikakor pa ni ustava določila, da za druga zborovanja sploh ni treba primern. roka. Kjer pa za zborovanja pod milim nebom zadošča prijava 24 ur poprej, tedaj se seveda za druga zborovanja ne more zahtevati bodisi daljši rok, bodisi morda celo kako oblastveno dovoljenje.

Dopisi.

Beda stavbinskih delavcev v Trbovljah.

Tukajšnji rudnik je najel za nekatere stavbe domače podjetnike Ročak & Co., ki na isti način in še hujše izkoriščajo stavbinske delavce, kakor rudnik svoje rudarje. To podjetje je vpeljalo 12urni delavnik in ne plačuje za čezurno delo nobenih odstotkov. Na mesto posebnega plačila za čezurno delo so vpeljali polirji, posebno pa neki Boruta (kateri je danes podpolir in bi rad avanziral) grdo postopanje z delavci. Ta gospod je šel tako daleč, da preganja delavce kakor živino in jih zmerja z raznimi nespodobnimi besedami. Njegov bes je dosegel te dni svoj vrhunec, ko je odpustil 5 delavcev brez vsakega vzroka, ne da bi jim izplačal odpovedni rok in odstotke za čezurno delo.

Kot protest proti takemu tlačenju je delavstvo zaposleno v tem oddelku enotno in složno zapustilo delo iz solidarnosti proti svojim sotrpinom. Stvar smo oddali obrtnemu sodišču in bomo videli, če bo ta domači krvses vpošteval zakone o zaščiti delavstva in če bodo merodajni faktorji zaščitili delavstvo od brezmejnega izkoriščanja raznih novopečenih podjetnikov.

Besedo ima Inspekcija dela.

Predbacuje se nam, da se delavci radi veselijo in zabavljajo. Lepo zabavo in veselje imamo, če po celi dan vozimo prenapolnjene karijole materiala in nosimo opeko na visoke stavbe, v katerih mi ne bomo nikoli stanovali, naši izkoriščevalci pa sedijo v senci, v kavarnah, letoviščih in gostilnah, jedo in pijejo, da ne poznajo mere. Če pa delavec spi je vrčeh piva je lump in baraba. To je ideologija debelih trehuhov.

Stara pesem pa je:

Delavstvo zгодaj vstaja
in na delo gre.
Gospoda se spreha,
spi do belega dne.

Stavbinski delavci zavedajte se svoje dolžnosti in branite z vsemi močmi svoje pravice, to bo pa le takrat mogoče in uspešno, če se vsi strnete v Vaših razredno zavednih in borbenih strokovnih organizacijah.

Stavbinci varujte svojo organizacijo!
Živelo osred. društvo stavbinskih delavcev!
Stavbinec.

Tržič.

Še nekaj o mezdnem pogajanju pri čevljarski industriji v Tržiču. Podjetniki so se pri pogajanjih izgovarjali, češ, da bodo tekom dveh mesecev upeljali akordni sistem in da se izvoli komisija, 2 zaupnikov delavstva, 2 zastopnikov podjetij in 2 delegatov obojnih centralnih organi-

zacij. To bi se moralo zgoditi 26. avgusta. Radovedni smo na to komisijo. Podjetniki so akord predlagali le zato, da so imeli izgovor, češ, da ne morejo povišati mezde. Z akordnim sistemom hočejo razdružiti delavske vrste, ker bi polovica delavcev imela akord, polovica pa dnino. Pravili so gospodje podjetniki tuid pri pogajanjih, da bo ta komisija tuid določevala mezde, v slučaju, da se zvišajo cene življenskih potrebščin ter da bodo tako v bodoče sploh odpadla pogajanja. Ali znajo gospodje lepo pridigovati! Kako gledajo te stvari, v resnici pa najboljše vidite iz par slučajev. Delavec, ki je delal na akord, bi moral dobiti za en teden 300 dinarjev, toda podjetnik mu je odtrgal 30 dinarjev, isto delavkam, ki so zaslužile do 175 dinarjev. Toraj pri akordu delavci ne zaslužijo veliko več, kakor poprej pri dnini. Razen tega pa tuid noben delavec ne bo izdržal tega akordnega dela več kakor 1 do 2 meseca, ker bo potem pri tem podaljšanem delavnem času omagal. **Zato se mora vse zavedno delavstvo upreti prisilni uvedbi akordnega sistema, kakor to zahtevajo podjetniki.**

Tuid v tisto komisijo nimamo preveč zaupanja. Kolikor bolj močne bodo naše organizacije, toliko več bomo dosegli. **To nam je edino uspešno sredstvo za doseglo boljše bodočnosti.** Omeniti moram še nekatere takozvane delavske zaupnike v tovarni P. Kozina. Te ljudi je g. Kozina v imperijalistični vojni oprostil vojaške službe in sedaj so največji nasprotniki organizacije; so pač pozabili, kako so gladovali v vojni pri P. Kozina. G. inšpektor dela je tuid dobro zastopal interese podjetnikov in slikal delavstvu v rožnatih barvah posledice akorda. G. Kozina je tarnal, da ga ubija 8-urni delavnik in prigovarjal delavstvo naj dela 8 do 9 ur.

Vsak zaveden delavec se mora boriti proti akordu. Akord pomeni konec 8-urnega delavnika. Akord izmozga delavstvo. Akord vstvarja nove armade brezposelnih. Proč z akordom! Vsi delavci brez razlike vere, narodnosti in političnega prepričanja v razredno-bojne strokovne organizacije, ker le potom teh bomo izboljšali svoj gmotni položaj.

Čevljarski delavec.

Objave.

Vprizoritev drame »Veleja« v Litiji.

Splošna organizacija vojnih invalidov, vdov in sirot za Slovenijo vprizori v nedeljo dne 6. avgusta ob pol 8. uri zvečer v dvorani Sokolskega doma v Litiji »Velejo«, dramo v 3 dejanjih. Igralci so povečini invalidi, sodelujejo pa tuid člani ljubljanske dramatične šole.

Vse invalidom naklonjeno občinstvo vabimo, da poseti v obilnem številu predstavo, katere čisti dobiček je namenjen v prid vojnim žrtvam. Po predstavi prijateljski sestanek v gostilni g. Pleničarja, kjer bo igral invalidski šramel.

Zbirajte za gladujoče v Rusiji!

IZJAVA.

Podpisana obžalujem, da sem govorila na vrtu g. Senica Vid-a v Hrastniku, da so zaupniki II. rud. skup. zapili leta 1921 v stavki svoto 1300 kron, katero je nabral sođr. Kepa Franc za štrajkujoče rudarje. Jaz ne morem nič slabega dokazati, ker to ni res, kar sem govorila.

Hrastnik, dne 31. 7. 1922.

Bostič Amalija.

ZAHVALA.

Zahvaljujemo se vsem prijateljem in znancem za izraze sožalja ter za izkazanje zadnje časti pri pogrebu g. Ivana Telatka, skladiščnika južne železnice in g. Franca Berčiča, nadspovednika južne železnice.

Žalujoči rodbini.